

Tartu Ülikool

Sujuvalla suomella saimme opaskierroksen Viron suurimmasta, vanhimmasta ja *Ainoasta oikeasta yliopistosta*. Ruotsin vallan aikana Kustaa II Aadolf perusti Uppsalan jälkeen valtakunnan toisen yliopiston sinne 1632. Alkuperäisiä rakennuksia ei ole jäljellä, koska Pietari Suuri räjäytti ja poltti Tarton 1708. Latinankielisiä asiakirjoja ja kirjoja säästy, mutta ne siirrettiin Tukholmaan, missä ne yhä pysyvät. Alkuun professorit olivat saksalaisia ja ruotsalaisia kuten opiskelijatkin, eivät virolaisia.

Ülikoolin kukoistus alkoi, kun Aleksanteri I avasi sen uudelleen 1802 Dorpakin keisarillisena yliopistona, joka oli saksankielinen ja luterilainen, opiskelijatkin baltiansaksalaisia, latvialaisia ja venäläisiä. Silloin Pohjois-Liivinmaan kuvernementin pääkaupunki oli Riika. Alamäki alkoi Aleksanteri III ajan venäläistämisestä. *Jos menet keisarin uskoon, saat maata* - houkutus tehoi Saarenmaalla, mutta itäpuolella tunnettiin venäläiset eikä ortodokseiksi ruvettu.

Viron Vapaussodan 1919 jälkeen Ülikooli on pysynyt vironkielisenä myös saksalais miehityksen ja neuvostovallan ajan. Hyvästä tasosta kertoo se, että Neuvostoliiton tiedeakateemikoista suurin osa oli opiskellut siellä. Nykyään voi suorittaa tutkintoja myös englanniksi ja yhä venäjäksi. Maan 1,3 miljoonasta ihmisestä 70 prosenttia on virolaisia ja 25 venäläisiä, mutta Tartossa heitä on 15 prosenttia sadastatuhannesta asukkaasta. Opiskelijoita oli ennen sotaa 5 000, neuvostoaikaan 7 000 ja nyt 15 000.

1800 -luvun alussa opiskeltiin antiikkia ja taidehistoriaa, jota varten kristitty juutalainen Morgenstern perusti kirjaston ja taidemuseon. Kipsikopioita tilattiin Euroopan museoiden kopiokeskuksista. Ne ovat sikäli käteviä, että niitä voi valkaista ja korjailta tarpeen vaatiessa. Sinänsä antiikissa patsaat olivat väritettyjä, mutta meille on jäänyt mielikuva valkoisen marmorin veistoksista. 1915 museo-esineet vietiin Venäjälle Voroneziin paitsi isot kipsiveistokset ja harvinainen egyptiläinen kokoelma. Museo on vähän kolho, mutta opas esitteli sitä ylpeydellä.

Ülikoolin päärakennuksen vintillä on jäljellä yksi monesta karsserista, jonne lukittiin ilkivaltaisia, juopottelevia tai tapelleita ylioppilaita vuorokaudesta kolmeen viikkoon. Jos veijari ehti juosta ketinkien sisäpuolelle, ei poliisi voinut autonomisella alueella häntä enää pidättää. Sohva, silkkityyny, vessa, hella ja kirjat tekivät karsserista kotoisan ja toverit saattoivat toimittaa sinne viinaa ja naisiakin. Mustalle listalle joutumista pelättiin, mutta ei karsseriin joutumista, millä myöhemmin kehuskeltiin.

Rakennuksen sydän on vaaleanpunakattoinen valoisa juhlasali, missä on erinomainen akustiikka, suorakaiteen muodon ja sisältä onttojen parvea kannattavien puupylväiden ansiosta. Listz ja Clara Schuman ovat siellä esiintyneet ja kuninkaalliset vierailleet. Neuvostoaikana Tartto oli suljettu kaupunki, missä oli sotilaslentokenttä, hotelleja ei rakennettu. Liturgisten puheitten sähköistävä vastakohta ja edelleen arvostettu on ollut Kekkosen puhe, jonka hän 1964 kaikkien yllätykseksi piti viroksi, ihmiskielellä ja rivien välissä sukulais- kansan itsenäisyyteen viitaten.

Suomalaiset opiskelijat

Taslon eli Tarton suomalaisten lääketieteen opiskelijoiden puheenjohtaja Riitta Yrjönkoski auttoi suuresti Coccyxvisiittiä Tartossa etukäteen hyvillä vinkeillä ja esitteli selkeästi ja rennosti opiskelua ja oli vilkkaana seurustelemassa illallisella. Maaüli- koolissa haaveammattiinsa eläinlääkäriksi opiskeleva Tomi Kairavuo puolestaan kertoi Fraternitas Fennica -osakunnan säädellyistä menoista, asujen värikoodeista ja juhlista. Eläinlääkäriksi opiskelevista valtaosa on Tartossakin heppatyttöjä.

Riitta ja Tomi olivat hyvin avoimia ja innokkaita meidän vanhojen coccyxlaisten seurassa. Heillä onkin kaunis sosiaalinen tapa kahvitella kahdesti vuodessa virolaisten Suomi -poikien eli sotaan osallistuneiden veteraanien kanssa. Nuorten mielestä virolaiset ovat lähellä suomalaisia, *varautuneita, rauhallisia, rehellisiä ja ahkeria*. Kansanlauluperinteet ja -juhlat ja kansallispuvut ovat heille läheisiä.

Riitta alkoi kertomalla, että peruna on virolaisille kuin riisi japanilaisille, ja että lounas maksaa 2,5 tai viisi euroa. Asuminenkin on halpaa, erityisesti vanhassa talossa kommuunissa. Mutta englanninkielisen linjan lukuvuosimaksu on kallis, 11 000 euroa. Joillakin on säästöjä lääkäriksi opiskeluun Tartossa, joillakin *Pappa betalar*, jotkut rahoittavat sen lainalla ja kesätöillä. Taitaa silti maksuttoman Helsinginopiskelun vuosikulut myös nousta kalliin asumisen ja elämisen myötä samoihin summiin.

Englanninkieliselle kurssille otettiin keväällä karsintojen ja motivaatioselvityksen perusteella 24 opiskelijaa, joista joku on jenkki, joku tsekki, georgialainen ja ruotsalainen, mutta siis valtaosa suomalaisia. Kuudes vuosi on sitten kontaktiopetusta, jolloin viron kieli on jo hallittava. Toisin kuin Suomessa, heti ekana vuonna vietiin ruumiiden ääreen ja anatomia pitää osata hyvin kuten oli Montpelierissäkin. Kolmannella vuosikurssilla olevan Riitan mukaan professoreilla on reipas meininki ja opiskelijoita kiusoitellaan kes-tämään stressiä. Tenttejä on hänellä nyt syyskaudella yli 30, mutta hyvin on pärjännyt osakuntien juhlista ja yhdistyksen vetämisestä huolimatta.

La Dolce Vitan bruschettat, sitruunakana vihanneshöystöllä ja omenatorttu maistuiivat kuten myös melonikinkku, murea sisäfilepihvi perunoilla ja hedelmäsalaatti jäätelöllä. 50 euroa kahdelta oli koh-tuhinta. Alkucava ja viinit sekä vieraille tarjottu ruoka maksettiin Coccyxen varoista.

Taslo järjestää tukiopeutuksena käytännön kursseja auskultaatiosta, suturaatiosta ja polven tutkimisesta. Tarton osakunnilla on vuosijuhlia, soutukilpailuja, konsertteja, tanssimaratoneja, ompufestareita, olutriejoja ja saunailtoja. Yhteisöllisyys on yleisesti ja suomalaisten kesken vahvaa Tartossa, jonka vanhassa kaupungissa kaikki on kävelymatkan päässä.

Hallitus jatkaa

Vuosikokoukseen matkusti sentään 14 coccyxlaista, perjantaina laivalla ja omin autoin Löpö ja Ritva, Erkki ja Päivi, Marja ja Jussi, Anu ja Timo, Paula ja Mara, Anja, Päivi ja Pirkko sekä lauantaina lentäen tullut Make. Löpön taas ilmeikkäällä ranskalla laatima vuosikertomus luettiin, satasen tappiolle mennyt tilinpäätös hyväksyttiin, varoja on sentään lähes 2 500 euroa ja entinen hallitus valittiin jatkamaan, Mara puheenjohtajana. Kalevi ja Chantal ovat ehdottaneet ensi vuodelle Lapinretkeä Unariin ruskun aikaan tai sitten Turun saaristoon Herrankukkaroon. Päätetään toiminnasta työkokouksessa Anjan luona lokakuussa.

Vanhauskoiset

Maken pojat Eemil ja Vertti valmistuivat lääkäreiksi Tartosta viime vuonna. Heiltä saatiin retkivi-hjeeksi käydä Kolkjan kalastajakylässä Peipsijärven rannalla ja lounastaa *Kala-Sibula* ravintolassa. Järven suuntaisen tien varrella on puutaloja, osaa harmaantuneita, osa kunnostettuja ja maalattuja. Kylässä oli sipulifestivaali eli asukkailla myivät sipulipalmikkoja telineiltä tien vierellä ja myös tomaatteja ja omenia. Kalasavustamosta sai paikalliseen tapaan aika mustiksi savustettuja kuhia, lahnoja ja ahvenia sekä kuivattuja savustettuja särkiä. Make ryntäsi heti ostamaan harvinaisia herkkuja, muualta niitä ei saa. Särjet voi kuulemma ripustaa vaikka seinälle, kuivina ne eivät haise, mutta ovat ratisevan maukkaita pureskella.

Alun kalasipulikeiton jälkeen taikinakuoreen leivottu kuha oli hyvää ja oikein täyttävää. Ravintolassa ei puhuttu englantia, joten Erkin venäjätaito oli tarpeen. Tuhti olo hieman helpottui, kun käveltiin Peipsijärven rantaan ja museolle. Tosin kanavanvarrtta vimmeiset sata metriä kävelivät heinikossa vain Mara, jolla on punkkiaivokuumerokotus, ja Make, vaikkei hänellä sitä ole ja on kuitenkin neurologi. Monella oli ollut punkki ja borrelioosin varalta antibioottikuurikin.

Kalakauppiaan tiilitalossa on vanhauskoisten museo. Ortodoksikirkossa tehtiin Venäjällä uudistuksia 1600-luvulla, joita kaikki eivät hyväksyneet, vaan muodostivat perinnemenoista kiinnipitäviä yhteisöjä. Suurin kiista oli ristinmerkin tekemisestä, joka muutettiin kolmella sormella tehtäväksi. Vanhauskoisten ristitunnus on uuden ortodoksikirkon 6-päätyisestä rististä poiketen 8-päätyinen.

Kahdessa sormessa pitäytyneitä vainottiin ja Venäjältä tulleet *Eesti vanausulised* päätyivät asumaan nauhamaisiin kyliin Peipsijärven länsirannalla. Raja kulkee suuren järven halki, Venäjän itärantaa ei näy. Pappeja ei kaikkialle riittänyt, joten naisetkin saarnasivat. Avioliiton solmimisesta luovuttiin *Koska maailmanloppu on lähellä*. Vääräuskoiset vieraat saivat astua taloissa vain yhteen huoneeseen. Tekstiilit ja tarvekalut olivat hienoja, gramofonikin oli pöydällä. Tanssittiinko uskovaisten huoneissa?

Naispétanque

Muulla majoittuville näytettiin lauantain iltaohjelman aluksi vanhan hienosti restauroidun hotelli *Antoniuksen* huoneita, jotka ovat jokainen erilainen, avara, kattoparrut neljännessä kerroksessa näkyvissä, ja tyylikästä kattoikkunallista kellarin ravintolaa. Kulman jazzkahvilassa soitti pianisti aulamusiikkia, yhtyeet olivat esiintyneet muina iltoina. Asiakkaita ei juurikaan ollut coccyxlaisten lisäksi. Mutta mukava oli jutella tutussa hyvähenkisessä porukassa.

Lähtöpäivän perinteenä on pétanqueottelu miehet vastaan naiset, nyt viisihenkisin joukkuein. Puistossa on Peeter Pöldin patsas, jolla on kirja kainalossa ja sen kokoinen kolo sydämen kohdalla. Patsaan edessä käydyin kiivaan ottelun voitti naisjoukkue, taas, kuten kesäkuussa.

Kaikenkaikkiaan matka coccyxlaisten kanssa oli taas onnistunut ja mukava. Tavallista lämpimämpi syysaurinkoinen sää suosi meitä.

Muistiin merkitsi Mara 17.9.2016

